

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

Kokonaisuutena strategia muodostaa merkittävän luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja elvyttämiseen tähtäävän suunnitelman. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Luomus, katsoo että strategia on kunnianhimoinen sekä perustuu vahvasti tieteelliseen tutkimustietoon.

Kohdassa 2.1 voisi mainita Luonnontieteellisen keskusmuseon koordinoimiin laskentoihin perustuvat lintuindikaattorit:

- Suolintujen määrät ovat keskimäärin puoliintuneet 1980-luvun alusta.

Viite: Luonnontila.fi ja Fraixedas, S., Lindén, A., Meller, K., Lindström, Å., Keiss, O., Kålås, J. A., Husby, M., Leivits, A., Leivits, M. & Lehikoinen, A. 2017: Substantial decline of Northern European peatland bird populations: consequences of drainage. — *Biological Conservation* 214: 223–232.

- Vesilintuindikaattoreista rehevien vesien vesilinnut ovat vähentyneet nopeammin kuin karujen vesien vesilinnut.

Viite: <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/552142>

- Valtakunnallinen peltolintuindikaattori osoittaa pitkäjaksoista vähenemistä myös 2000-luvulla.

Viite Luonnontila.fi tai <https://www.luke.fi/fi/maatalousymparistojen-lintupopulaatiot#:~:text=Kaikki%20taulukot-,%20Mit%3%A4%20indikaattori%20mittaa%3F,lajin%20kannankehitysindekseist%3%A4%20vuodesta%201979%20l%3%A4htien>.

Lisäksi korjauksena 2. kappale: talvinen metsälintuindikaattori on vähentynyt pitkällä aikajaksolla merkittävästi. Luonnontila.fi

3.1 ja 3.2 Päätaavoite ja tarkemmat tavoitteet

Luomuksen toimialue osuu etenkin tavoitteisiin 16-18, sisältäen mm. i) luontotiedon käytön parantamisen suojelun tukena lajitietokeskuksen kautta, ii) luontoseurantojen toteuttajana ja tiedon jalostajana, sekä iii) ympäristökasvatuksen valtakunnallisena viestinviejänä. Näistä tarkemmin kohdassa 3.5.

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

-

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

-

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

3.5.7. Luonnon monimuotoisuuden tilan seuranta, arviointi ja tutkimus

Ympäristön pitkäaikainen seuranta on luonnonsuojelutoimenpiteiden tarvitseman tiedon perusta. Tällä hetkellä useiden Suomen keskeisten lajiseurantojen rahoitus perustuu lyhytaikaisiin ja epävarmoin hankerahoituksiin. Ympäristö- ja luontoseurantojen rahoituksen riittävydestä ja vakaudesta huolehtiminen on biodiversiteetin suojelemiseen tarvittavan luontotiedon hankinnan edellytys.

Luomus yhtyy ensimmäisen kappaleen huoleen, että seurannat ovat edelleen monien lajiryhmien osalta pistemäisiä ja kaikkien seurantojen jopa mm. parhaiten ja pisimpään jatkuneiden lintujen osalta eivät ole pitkäjänteisesti turvattu. Myös kaiken lajitiedon valtakunnallisen kokoaminen ja jakaminen lajitietokeskuksen (www.laji.fi) kautta ei ole yksiselitteisesti turvattu.

Ehdotamme, että Tavoitteeseen T17.1 lisätään maininta seurantatiedon hallinnan turvaamisesta; ”Luonnon monimuotoisuuden pitkäaikaiskehityksen seuranta ja seurantojen jatkuvuus sekä seurantatiedon hallinta on turvattu. Seurantoja on laajennettu ja järjestelmällistetty niin, että niiden perusteella voidaan muodostaa kattava kuva Suomen luonnon tilan kehityksestä.

Uusien teknisten työkalujen avulla osa seurantatiedon analysoinnista kuten mm. kohdassa 2.1 mainittujen lintuindikaattorien laskeminen voidaan automatisoida, mutta seurantojen toteutus, koordinointi ja järjestelmien ylläpito ja kehittäminen vaativat edelleen merkittäviä resursseja.

Lajitietokeskuksen aineistoja käyttää merkittävä määrä viranomaisia, mutta edelleen osa viranomaistahoista ei käytä aineistoa, vaikka se olisi teknisesti mahdollista. Aineiston käyttöä tulisi parantaa mm. metsäkäyttösuunnitelmien osalta, jotta harvalukuisten ja uhanalaisten lajien

esiintymät voidaan entistä paremmin turvata maankäytön vaikutuksilta. Tätä varten tarvitaan yhteinen linjaus datankäytön periaatteista eri toimijoiden kesken.

Luomus on strategian tekstin kanssa samaa mieltä (2. kappale) että seurantatieto on välttämätöntä toimenpiteiden (kuten Helmi-ohjelma) vaikutusten ja vaikuttavuuden arvioimiseksi ja parhaiden käytäntöjen oppimiseksi kustannustehokkaasti.

Strategiassa on vähän kiinnitetty huomiota seurantojen jatkuvuuden kannalta asiantuntijaosaamiseen. Tulevaisuudessa tulisi myös panostaa uusien lajiasiantuntijoiden yliopistokouluttamiseen ja toisaalta vapaaehtoisten luontoharrastajien entistä parempaan osallistamiseen seurannoissa. Lajiasiantuntijoiden vähäinen määrä ja ikärakenne ovat ongelma etenkin useilla heikommin tunnetuilla lajiryhmillä, ja koulutustoimintaan tulisi panostaa merkittävästi strategiakaudella. Luomuksen merkitys lajiosaajana ja opetuksen tarjoajana on kasvanut entisestään useiden yliopistojen lajituntemusopetuksen heiketessä resurssipulan takia. Uusia innovatiivisia toimintamalleja resurssineen tarvitaan turvaamaan riittävä lajiasiantuntijoiden määrä mm. uhanalaisuusarvioiteja varten jatkossa. Luonnontieteelliset kokoelmat toimivat merkittävinä opetusmateriaaleina ja innoittajina uusille asiantuntijoille.

Luomus tukee myös luonnon monimuotoisuuteen liittyvän soveltavan ja perustutkimuksen lisäämistä osana tehtävää kestävyysmurrosta.

3.5.8 Tietoisuus ja luonto-osaaminen

Luomus tukee kokonaisuutena strategian ympäristökasvatustavoitteita ja toimenpiteitä ja näkee itsensä tärkeänä valtakunnallisena tekijänä tässä työssä. Luomus toimii Suomen kansallisena luonnontieteellisenä keskusmuseona, jossa käy yli 300 000 vierailijaa vuodessa, joista neljännes on lapsia ja nuoria. Luomus tekee yhteistyötä koulujen kanssa sekä osallistaa yhteiskuntaa luonnon harrastuksen piiriin organisoimalla vapaaehtoistoimintaa, jonka tuloksia käytetään myös tieteellisissä seurannoissa. Luomuksella on merkittävä potentiaali toteuttaa näkyvästi Suomen biodiversiteettistrategian ympäristökasvatus ja -osallistamistavoitteita modernein ja inspiroivin keinoin.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

-

Muita huomioita luonnoksesta

-

Lehikoinen Aleks
Luonnontieteellinen keskusmuseo